

ISSN 2306-7772

Науковий журнал

Південноукраїнський медичний науковий журнал

13 (13) січень 2016

Виходить шість разів на рік.

Редактор, коректор – Мельбрун А. Я.

Верстка-дизайн – Ткаченко М. С.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках журналу фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, несуть автори опублікованих матеріалів. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих в журналі, дозволено тільки зі згоди автора та видавця. Будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 19536-9336Р від 26.11.2012 р.

Засновник журналу: ГО «Європейський центр наукового розвитку».

© ГО «Південна фундація медицини», 2016
© Автори наукових статей, 2016
© Оформлення Ткаченко М. С., 2016

Єхалов В. В., Станін Д. М., Седінкін В. А., Хоботова Н. В. ОПТИМІЗАЦІЯ РОБОТИ МОЛОДОГО ВИКЛАДАЧА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗА РІЗНИМИ ФАХАМИ.....	76
Загайкевич І. С. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В ОСЕРЕДКАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	79
Захарчук А. И. ВЛИЯНИЕ МЕЛАТОНИНА НА ВОЗРАСТНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ БИОРИТМОЛОГИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОЙ ИММУНОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ.....	82
Кравців В. В. ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ ХВОРИХ НА ТОКСИЧНИЙ ЗОБ НА ЕТАПАХ ЙОГО ЛІКУВАННЯ.....	85
Кравченко А. И., Березуцкий В. И. СОДЕРЖАНИЕ NO ₂ В ПЛАЗМЕ КРОВИ У БОЛЬНЫХ ГИПЕРТОНИЧЕСКОЙ БОЛЕЗНЬЮ С ЭРЕКТИЛЬНОЙ ДИСФУНКЦИЕЙ.....	90
Кудрявцева В. Є., Татачук О. М. ОСОБЛИВОСТІ ІМУННОГО СТАНУ ПРИ ПРОГРЕСУВАННІ ФІБРОЗУ У ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНИМИ ДИФУЗНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ ПЕЧІНКИ.....	93
Міхєєв А. О., Міхєєва Г. В. ПОКАЗНИКИ ОСОБИСТІСНОЇ АДАПТАЦІЇ СЕМИКЛАСНИКІВ СЕРЕДНЬОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ.....	96
Морозенко Д. В., Леонтьева Ф. С. БИОХИМИЧЕСКИЕ МАРКЕРЫ МЕТАБОЛИЗМА СОЕДИНИТЕЛЬНОЙ ТКАНИ ПРИ ОСТЕОХОНДРОЗЕ ПОЯСНИЧНОГО ОТДЕЛА ПОЗВОНОЧНИКА.....	100
Назаренко З. Ю. КЛІНІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДБІЛЮЮЧИХ СИСТЕМ "DASH" ТА "ARDE LUMINE".....	103
Павленко О. В., Біда Р. Ю. КЛІНІЧНА ДІАГНОСТИКА РІВНЯ ЕНДОГЕННОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ У ХВОРИХ З ГОСТРИМИ ОДОНТОГЕННИМИ ГНІЙНО-ЗАПАЛЬНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ.....	107
Перев'язкіна М. В. МЕДИКО-СОЦІАЛЬНЕ ОБГРУНТУВАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ЛІКАРЯ ЗАГАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ/СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	109
Петрушанко В. М., Павленкова О. В., Павленко С. А. ЛІКУВАННЯ ПУЛЬПИТУ МЕТОДОМ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ПУЛЬПИ (БІОЛОГІЧНИМ).....	113
Плеш І. А., Гайдич Л. І. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ «ОБ'ЄМЗАЛЕЖНИХ» ВАРІАНТІВ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ У ХВОРИХ НА ЕСЕНЦІЙНУ ГІПЕРТЕНЗІЮ II СТАДІЇ ЗА РІЗНИХ ВАРІАНТІВ ЦИРКАДІАНОГО РИТМУ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ.....	116
Потабашний В. А., Маркова Е. Я., Швеє С. В. СОСТОЯНИЕ ПОДЖЕЛУДОЧНОЙ ЖЕЛЕЗЫ ПО ДАННЫМ ЛУЧЕВЫХ МЕТОДОВ ДИАГНОСТИКИ У ПАЦИЕНТОВ С ХРОНИЧЕСКИМ ПАНКРЕАТИТОМ, АССОЦИИРОВАННОМ С МЕТАБОЛИЧЕСКИМ СИНДРОМОМ.....	119
Ревенко Ж. А. ВПЛИВ КОМПЛЕКСНОЇ ТЕРАПІЇ НА ВМІСТ ГОРМОНІВ У КРОВІ ХВОРИХ НА ДЕМОДЕКОЗ.....	123
Ринжук Л. В., Ринжук В. Є. ДО ПИТАННЯ ЩОДО МЕХАНІЗМІВ КОЛОНІЗАЦІЇ ПРИ ДОКЛІНІЧНИХ ФОРМАХ ІНФЕКЦІЙ СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ У ВАГІТНИХ.....	127
Ринжук Л. В., Куць А. В., Ринжук В. Є. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ГЕСТАЦІЙНОГО ТА ПОЛОГОВОГО ПРОЦЕСУ У ВАГІТНИХ З БЕЗСИМПТОМНОЮ БАКТЕРІУРІЄЮ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ).....	130
Сливка В. І., Цуманець І. О., Дахно А. І., Люта О. Р. РОЛЬ ПОРУШЕНЬ АНТИОКСИДАНТНОГО ЗАХИСТУ В ПАТОГЕНЕЗІ ТУБЕРКУЛЬОЗ ЛЕГЕНЬ.....	134

ПОКАЗНИКИ ОСОБИСТІСНОЇ АДАПТАЦІЇ СЕМИКЛАСНИКІВ СЕРЕДНЬОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Анотація: У статті проаналізовано результати вивчення показників особистісної адаптації учнів 7-х класів загальноосвітньої школи. Показано, що учні 7-х класів мають відносно задовільний рівень адаптації до умов навчального і професійного середовища, з невисокою емоційною стійкістю, легко піддаються корекції з боку вчителів та батьків і відносно неконфліктні. Ці дані відповідають показникам, притаманним для підлітків цього періоду життя.

Аннотация: В статье проанализированы результаты изучения показателей личностной адаптации учеников 7-х классов общеобразовательной средней школы. Показано, что ученики 7-х классов имеют удовлетворительный уровень адаптации к условиям учебной и профессиональной среды, с невысокой эмоциональной устойчивостью, легко корректируются учителями и родителями, а также относительно неконфликтные. Эти данные отвечают показателям, присущим подросткам этого периода жизни.

Summary: The article highlights results of a study of personal adaptation of students of 7th grade of secondary school through the use of multi-level personal questionnaire to the definition of indicators of neuro-psychological resistance, behavioral regulation, communicative capacity, moral and ethical normativity and predisposition to deviant behavior. It was shown that students of 7th grade are with satisfactory adaptation to the educational and professional environment, with low emotional stability, with possibilities of correction and relatively non-conflict. This is consistent with the physiological and psychological indicators inherent to this adolescent period of life.

Вступ. Процес навчання в сучасних умовах є складним та багатограним, а це вимагає від вчителя та самих учнів не тільки міцного фізичного здоров'я, але й психічної стійкості та вміння адаптуватися до різноманітних умов. Здатність пристосовуватися до змінних умов середовища, а часто школа і є таким середовищем, є важливою медико-соціальною проблемою [1, 2]. Адаптація школярів у даному випадку є складним динамічним процесом, який сприяє стійкості, необхідної для існування і розвитку особистості, забезпечує інтеграцію в систему стосунків та пристосування до умов соціума, як з метою виживання, так і відтворення та розвитку [3, 4].

Навчання в сучасній школі займає більшу частину життя підлітків і безпосередньо залежить від здатності адаптуватися один до одного, до нових умов життєдіяльності та вимог колективу, здатності дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки. Також на ступінь адаптації впливають характер, темперамент, психофізіологічний та психічний стан кожної особистості [5, 6]. Адаптація до школи, у тому числі і соціальна, є однією з умов успішної соціалізації дітей та підлітків, їх самовизначення та формування власного «Я». Сучасні школярі живуть у вкрай складному світі, коли рівень життя змінюється дуже швидко, це призводить до підвищення стресогенності оточуючого середовища, постійної зміни вимог до комунікативних та когнітивних процесів і складністю самоусвідомлення та соціалізації [7, 8].

Процеси адаптації сучасних школярів потребують глибокого і всебічного вивчення із використанням різноманітних систем опитування та тестування [9, 10]. Це зумовлено зростанням обсягів навчальної інформації, різкими соціально-економічними зміна-

ми, великою кількістю стресових факторів. Адаптаційні можливості дітей та підлітків мають низку особливостей, є варіабельними та відрізняються від аналогічних у дорослих [11].

Тому, дослідження основних показників адаптації школярів різних класів середньої загальноосвітньої школи в сучасних умовах є необхідним та перспективним напрямком досліджень сучасної медицини та педагогіки.

Метою нашого дослідження було вивчення окремих показників адаптації (особистісного адаптаційного потенціалу) учнів середньої загальноосвітньої школи із застосування багаторівневого особистісного опитувальника БОО «Адаптивність» [12].

Матеріали та методи. Нами було проведено опитування 43 учнів 7-х класів Чернівецької загальноосвітньої школи I-III ступенів №5 віком $12,19 \pm 0,07$ роки, серед яких 23 хлопчики та 20 дівчат. Учні 7-8 класів – це той контингент підлітків, які починають визначатися у своєму професійному майбутньому, знаходяться в періоді суттєвих змін гомеостазу (початок пубертатного періоду), тривожності і, відповідно, є найбільш вразливими і нестійкими до змін [7].

Для опитування використовували БОО «Адаптивність», який дає можливість оцінити адаптаційні можливості особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик, що відображають узагальнені особливості нервово-психічного та соціального розвитку і використовується як для дорослих, так і дітей та підлітків.

Отримані результати та їх обговорення. Отримані нами у результаті тестування дані показали високий рівень достовірності – $4,44 \pm 0,32$ бала (за шкалою достовірності від 0 до 5 балів). Це свідчить

про те, що всі опитані учні відповідали на запитання БОО «Адаптивність» ширі і відповідно до власного розуміння кожного запитання.

Перший показник, який вивчався, це рівень нервово-психічної стійкості та поведінкової регуляції показав значення $31,00 \pm 1,79$ бала, що за шкалою оцінювання БОО вказує на окремі ознаки нервово-психічної нестійкості й порушення поведінкової регуляції. Це свідчить, що в учнів 7-х класів спостерігається недостатній рівень толерантності до психічних та фізичних навантажень з ускладненням погіршення функціонування організму, зниженням працездатності і навіть до зриву в певних видах діяльності. Водночас, при аналізі цього показника ми виявили суттєву варіабельність – у 6,98% та 18,60% опитаних виявлено достатній та в цілому достатній рівень нервово-психічної стійкості, у 25,85% семикласників спостерігається дещо понижений рівень нервово-психічної стійкості або ж є окремі ознаки нестійкості (5 учнів, 25,86%). В 11,63% учнів (5 опитаних) 7-х класів є виражені ознаки нервово-психічної нестійкості або ж рівень нестійкості є високим.

Вивчення рівня комунікативних здібностей показало середній показник у $12,33 \pm 0,53$ бала, що свідчить про задовільний рівень комунікативних здібностей семикласників. Це може супроводжуватися ускладненням процесів адаптації до нового колективу, що поруч із деякою неадекватністю самоощінки буде перешкоджати правильній побудові взаємостосунків у колективі. Водночас, рівень комунікативних здібностей учнів 7-х класів характе-

ризується здатністю до корекції поведінки, а також досить адекватній реакції на критичні зауваження. Як і показник нервово-психічної стійкості рівень комунікативних здібностей учнів 7-х класів був досить варіабельним (рис. 1).

Як видно з рис. 1, більше половини опитаних – 62,79% (27 учнів з 43) мають середній та достатній рівень комунікативних здібностей, які полягають у швидкій адаптації до умов нового колективу, як правило, не зазнають труднощів у встановленні міжособистісних стосунків з оточуючими. Такі діти адекватно реагують на критику, реально оцінюють свою роль у колективі, не конфліктні. Частина учнів – 20,93% (9 опитаних) мали задовільний рівень комунікативного потенціалу, що виражається в складнощах адаптації до нового колективу, дещо хворобливою реакцією на критичні зауваження, часто – з неправильною побудовою міжперсональних стосунків у колективі, проте здатні до корекції своєї поведінки. І лише 7 опитаних (16,28%) мали понижений рівень комунікативного потенціалу, що може позначатися на побудові стосунків у колективі, особливо новому, схильністю до конфліктів, фіксуванні на окремих образах, заподіяних оточуючими. Ці учні часто хворобливо реагують на критику у свій бік, а також важко піддаються корегуванню та зміні поведінки.

Наступний показник особистісної адаптації – морально-етична нормативність у опитаних нами учнів 7-класів виявився досить високим, з достатнім рівнем соціалізації – $8,35 \pm 0,33$ бала. Це виражається в прагненні дотримуватися загальноприйнятих і соціально ухвалених норм поведінки в суспільстві. Такі учні в повсякденному житті дотримуються переважно групових інтересів, але не забувають і про власне «Я». Із 43 опитаних тільки 3 (6,98%) показали недостатній рівень соціалізації з переважанням власних інтересів над колективними і прагненням не дотримуватися загальноприйнятих норм у суспільстві. 10 та 20 опитаних (23,26% і 46,51% відповідно) виявили достатній та в цілому достатній рівень соціалізації з дотриманням загальноприйнятих норм і правил, дотриманням вимог колективу без приниження власної гідності. У 9 учнів рівень морально-етичної нормативності виявився достатнім (20,93% опитаних) з дотриманням корпоративних вимог – переважання групових інтересів над особистісними. Окрім того, в 1 опитуваного (2,33%) встановлено досить високий рівень соціалізації.

У підлітковому періоді, особливо у віці 12-14 років частим явищем є девіантна або «відхильна» поведінка [13, 14]. Звичайними проявами є невідповідність загальноприйнятим нормам, що призводить до порушення цих норм та правил поведінки в суспільстві, виникненню конфліктів у групах чи колек-

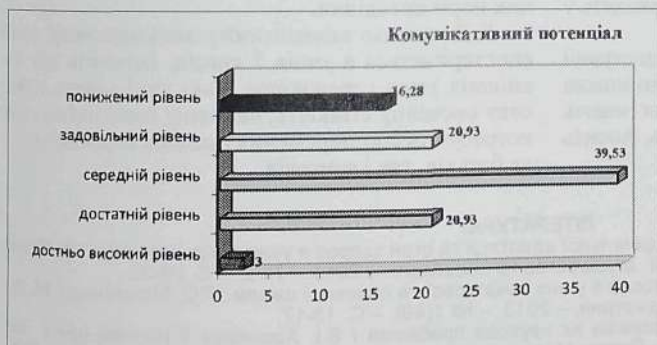

Рис. 1. Рівень комунікативних здібностей учнів 7-х класів (%)

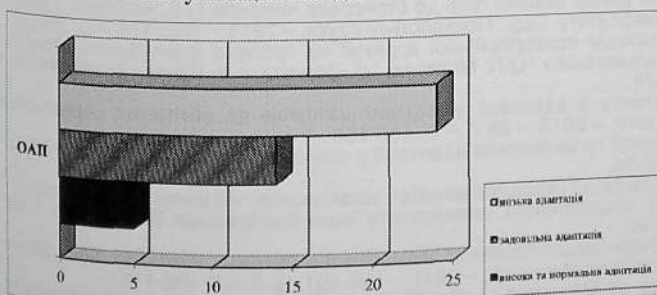

Рис. 2. Групи учнів 7 класів за рівнем адаптації (ОАП, кількість опитаних)

тивах, частих проблемах з батьками та вчителями. Тому, одним із показників, який ми оцінювали була схильність до девіантних форм поведінки.

Отримані нами результати показали, що в учнів 7-х класів рівень схильності до девіантних форм поведінки знаходиться на межі $7,02 \pm 0,19$ бала, що відповідає за 10 бальною шкалою групі з відсутністю ознак девіантних форм поведінки. Тобто, в опитаних нами учнів відсутні ознаки агресії до оточуючих з орієнтацією на дотримання соціально ухвалених норм поведінки і раціональні міжособистісні стосунки, як з ровесниками, так і старшими за віком. З усіх опитаних такий рівень схильності був виявлений у 38 учнів (88,37%). Водночас, у 4 учнів (9,30%) є у цілому виражені ознаки девіантних форм поведінки з незначною нераціональністю стосунків з оточуючими і в 1 опитуваного (2,33%) було встановлено наявність деяких ознак девіантних форм поведінки з агресивною реакцією відносно оточуючих, схильністю до нераціональних стосунків та порушення загальноприйнятих норм і правил.

Останній, інтегральний показник «особистісний потенціал соціально-психологічної адаптації» показав, що опитані учні 7-класів входять у групу, рівень якої наближається до групи задовільної адаптації – $2,51 \pm 0,22$ бала згідно нормального розподілу за 10-ти бальною шкалою. Більшість осіб цієї групи мають невисоку емоційну стійкість, потребують індивідуального підходу, постійного спостереження, корекції поведінки та можливі нервово-психічні зриви. Тому рівень адаптації та її успіх залежить від умов середовища – оточення, ситуації в сім'ях та класі, професіоналізму вчителя. Як видно з рис. 2, з усіх опитаних 55,81% входять у групу з низьким рівнем адаптації.

Такі учні можуть мати ознаки явної акцентуації тільки на власному «Я», а їх психічний стан можна охарактеризувати як прикордонний. Вони мають досить низьку нервово-психічну стійкість, досить конфліктні та здатні на асоціальні вчинки.

У 14 (32,56%) та 5 (11,63%) опитаних ми виявили задовільний та нормальний/високий рівень адаптації відповідно. Ці учні відносно легко пристосовуються до нових умов діяльності чи навчання, відносно швидко знаходять спільну мову з однією, відносно швидко входять у новий колектив. Вони здатні нолітками та входять у ситуаціях та швидко адекватно орієнтуються в ситуаціях та швидко виділяють стратегію своєї поведінки, не конфліктні роблять стратегію своєї поведінки, не конфліктні і з високою емоційною стійкістю.

У цілому, як показали результати опитування, учні 7-х класів показують задовільний рівень адаптації до умов середовища, як навчального так і професійного, з невисокою емоційною стійкістю, легко піддаються корекції і відносно неконфліктні. Це цілком відповідає фізіологічним та психологічним показникам, притаманним для підлітків цього періоду життя – 12-13 років.

Висновки.

1. Учні 7-х класів проявляють широкий діапазон нервово-психічної стійкості до несприятливих психічних і фізичних навантажень та стрес-чинників.
2. Для семикласників характерний середній рівень комунікаційних здібностей із адекватною оцінкою своєї ролі в колективі, відносно легким пристосуванням до вимог колективу з адекватним відношенням до критичних зауважень і можливістю корекції поведінки.
3. Морально-етична нормативності учнів 7-класів вказує на їх прагнення дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки і етики та дотримання колективних інтересів.
4. У цілому учні 7-х класів не схильні проявляти девіантні форми поведінки, адекватно будують взаємостосунки з ровесниками і старшими за віком, відносно неагресивні та дотримуються загальних норм поведінки.
5. Достатньо задовільний рівень адаптації, який спостерігається в учнів 7 класів, залежить від зовнішніх умов середовища. Такі учні мають невисоку емоційну стійкість, незначну конфліктність та потребують спостереження і заходів корекції з боку як батьків, так і вчителів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сергета І.В. Медико-соціальні аспекти навчальної адаптації та стан здоров'я учнів шкільного віку / І.В. Сергета, О.П. Мостова // Актуальні питання педіатрії, акушерства та гінекології. – 2013. – № 2. – С. 20-22.
2. Моїсеєнко Р.О. Особливості динаміки здоров'я учнів початкової та основної школи / Р.О. Моїсеєнко, Г.М. Даниленко, Л.І. Пономарьова // Современная педиатрия. – 2013. – № 1(49). – С. 13-17.
3. Хоронжук В.І. Деадаптація старшокласників як наукова проблема / В.І. Хоронжук // Наукові праці Черноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Педагогіка. – 2012. – Т. 199, Вип. 187. – С. 70-74.
4. Чистенко І.Г. Особливості адаптації учнів різних вікових груп до стресових чинників / І.Г. Чистенко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Психологічні науки. – 2013. – Вип. 114. – С. 204-207.
5. Мостова О.П. Закономірності впливу заходів психогігієнічної корекції на процеси формування нервово-біосоціального антропологію. – 2013. – № 21. – С. 24-28.
6. Камєньська Н.Л. Роль соціального інтелекту в адаптації молодших школярів до освітнього середовища середньої школи / Н.Л. Камєньська // Наука і освіта. – 2013. – № 7. – С. 150-154.
7. Томей А.М. Взаємозв'язок рівня тривожності та механізмів адаптації у старшокласників / А.М. Томей // Проблеми клінічної педіатрії. – 2013. – № 2. – С. 60-64.
8. Язловецька О. Деякі аспекти процесу соціалізації старшокласників у загальноосвітній школі / О. Язловецька // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки. – 2010. – Вип. 91. – С. 276-280.
9. Tomyn A.J. The Subjective Wellbeing of High-School Students: Validating the Personal Wellbeing Index-School Children / A.J. Tomyn, R.A. Cummins // Social Indicators Research. – 2011. – Vol. 101, Is. 3. – P. 405-418.
10. Marcus Crede M. Adjustment to College as Measured by the Student Adaptation to College Questionnaire: A Quantitative Review of its Structure and Relationships with Correlates and Consequences / M. Marcus Crede, S. Niehorster // Educational Psychology Review. – 2012. – Vol. 24, Is. 1. – P. 133-165.

11. Сотнікова-Мелешкіна Ж.В. «Адаптаційний профіль» старшокласників із різним характером професійної готовності / Ж.В. Сотнікова-Мелешкіна // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Медицина. – 2012. – № 1024, вип. 24. – С. 42-51.
12. Маклакова А.Г. Многоуровневый личностный опросник «Адаптивность» (МЛО-АМ) / А.Г. Маклакова, Райгородский Д.Я. – Самара, 2001. – С. 549-558.
13. Погромська А.І. Девіантна поведінка дітей та підлітків як соціально-педагогічна проблема / А.І. Погромська // Наукові праці ДонНТУ. Сер.: педагогіка, психологія і соціологія. – 2012. – Вип.11. – С. 177-181.
14. Малькова М.О. Ретроспективний аналіз проблеми девіантної поведінки підлітків / М.О. Малькова // Вісник ЛНУ ім. Т.Шевченка. – 2013. – № 5(264), ч. 1. – С. 53-58.

Наукове періодичне видання

Південноукраїнський медичний науковий журнал

13 (13) січень 2016

Підписано до друку 17.02.2016 р. Формат 70x108/16.
Папір офсетний. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 18,83.
Тираж 300 прим. Зам. 1702-16.

Видавник – ГО «Південна фундація медицини»
65001, м. Одеса, а/с 307
www.medfoundation.od.ua
E-mail: info@medfoundation.od.ua
Телефон: +38 066 555 39 74